

Hlapci in dekle ter njihove pravice Lažna propaganda - in resnica

Naša zakonodaja, ki ima svoja korenine v narodnoosvobodilnem boju in se je v času povojne socialistične graditve razširila na vsa področja ljudske dejavnosti, štiti interese skupnosti in posameznika, mu na- ga dolžnosti in daje pravico za primerno življenje. Človečanske pravice naših državljanov štiti naša socialna zakonodaja, kate- ra je dobila v novi državi so- lidne temelje in se skladno z razvojem neprestano dopolnju- je. Med odločilnimi zakoni so: zakon o socialnem zavarovanju predpisih o pokojninah, delov- nem razmerju itd. Ti zakoni so velika pridobitev ljudske revo- lucije in štiti koristni delovnih ljudi, ki ustvarjajo na vseh to- rišnih našega družbenega ži- vljenja.

Cepprav veljajo za vse držav- ljane zakoni in uredbe, smo pri- če brezobzirnega izkoriščanja hlapcev in dekel, izpostavljenih samovoljni posameznih deloda- jačev, povečini večjih in pre- možnejših kmetov. Na prime- rih v Ljutomerškem okraju v drugih okrajih ni boljše! Lahko sklepamo, da marsikdo izmed nekdanj »manjvrednih« ljudi n- občutili blagodara naše social- istične zakonodaje, da še vedno lahko le sanja o enakopravno- sti z »gospodoma«. Po približnih cenitvah živi v okraju nad 100 hlapcev in dekel (oprostite, če jih tako imenujem, kajti gola dejstva govore, da se je njihov položaj navzlic družbenim spre- membam le malo spremenil), delodajalci pa so na pobudo oblastnih organov in ustanov socialnega zavarovanja zavarov- ali le 19 zaposlenih oseb.

Mnogi delodajalci se izgovar- jajo, češ, nismo jih zavarovali, ker nimamo z njimi delovnih pogodb. Jože Makoter iz Babi- nec, pri katerem je od septem- bra 1951 zaposlena dekla Kristi- na Kraljič, se je izmikal zavato- valnim obveznostim in celo trdil, da zanje ni vedel. Druga- čen izgovor je našla Marija Vi- harjeva iz Ljutomera. Trdi nam- reč, da ni zavarovala 50-letno ženo Mikličevno zaradi tega, ker ji le-ta ni prinesla oblastne od- javnice. Matilda Surec iz Nor- šinec ni imela časa, da bi prija- vila dekle Františko Skrgret na zavarovalno ustanovo, Alojz So- štarič iz Noršinec je odlašal z zavarovanjem, ker je dvomil, da bo od aprila lanskega leta za- poslena dekla ostala pri njem v službi itd.

Mnogim delodajalcem, gotovo tudi imenovanim, je dobro zna- no, da bi z delovno pogodbo mo- rali prevzeti ustrezajoče obvez- nosti do zaposlene osebe (delov- ni čas, primerna plača, določeni delovni pogoji, socialno zavaro- vanje itd.) zato se kaj radi iz- mikajo sklepanju delovnih po- godb, ker vedo, da bo tako od- klenkalo običajnemu izkorišča- nju hlapcev in dekel. Ali bi me- sar M. Makovec iz Lukavečan- ko zapisal v del. pogodbo, da ho- njegov hlapec prenočeval na ko- ruznici v konjskem hlevu? — Ko so ga kontrolni organi prvič obiskali, jim je obljubil, da bo hlapca preselil v opremljeno so- bo; vendar ni držal besede. Na- ponovno zahtevo delavskega in- spektorja, naj preskrbi hlapcu- dostojno stanovanje, se je izmi- kal temu z izgovorom, da hla- pec ni pri zdravi pameti. Tako torej — bolan človek spada med živali! Kje je človekoljub- je, vsaj trohica čuta do bližnje- ga? — Pri Francu Mundi v Se- jancih se je oktobra 1951 zapo- sil kot hlapec 18-letni fant Stanko Stuhec. Gospodar mu je odkazal bivališče v hlevu, po- plačal delo s starimi hlačami, sra- jo in predpasnikom, čeprav je Stanko skrbel za živino in opravljal vsa poljska dela. Za navrzek je prejel nekajkrat po 30 din za cigarete.

Niso redki primeri, da delo- dajalci nastavljajo svojim žrtvam navidez prijetno vabo: Ostani pri nas, dobil boš posestvo! — Na Kogu je v družini Ivana Si- šeka služila od 1928. leta Angela Lukmanova. V predvojni Jugo-

slaviji je prejela 100 din me- sečne plače. Ko so za časa oku- pacije Nemci izselili Šišekovo družino, je Angela pridno obde- lovala posestvo in obvarovala gospodarju mnogo imovine. Po osvoboditvi ji je Šišek obljubil posestvo. Angela mu je verje- la in služila do 19. avgusta 1951 za 6000 din, hrano, stanovanje in dve navadni obleki. Garala je vse dotlej, ko ji je gospodar ukazal, naj v osmih dneh pobe- re pete in odide s trebuchom za kruhom. Verjetno bi se stvar za Šišeka srečno končala, če ne bi žrtev potrkala na vrata delav- skega inspektorja in tam zahte- vala svoje pravice.

Ko ugotavljamo obsojanja vredne primere zapostavljanja hlapcev in dekel, hočemo pove- dati, da je treba odpraviti tak odnos do človeka, kajti naši za- koni ga ne dovoljujejo. Iz teh po- datkov smo videli, da se za opu- ščanjem sklepanja delovnih po- godb in zavarovalnih obvezno- sti skrivajo škodljivi nameni po- sameznikov. Ki se niso odrekli izkoriščanju cenene delovne sile. Prav danes, ko se na vseh pod- ročjih bojujemo za osebno svo- bodo človeka in izkoreninjenje izkoriščanja človeka po človeku, je čas, da odpravimo tudi to na- vlako preteklosti.

Tu nam pomagajo socialistični zakoni!

Budimpeštanski kričali so znova spustili raco v svoje vo- de: »...zaskrbljeni smo nad usodo naše manjšine, živče okrog Lendave, ki jo s terje- jem gonijo na frontne obče zbere... V Jugoslaviji ni svo- bode... Na zborih sprejemajo srlepe, ki so v očitnem nasprot- ju z demokracijo... Frontovci, ki neredno plačujejo članarino ali pa se ne udeležujejo član- skih sestankov, so podvrženi najostrejšim kaznim jugoslovans- kih teroristov... Na dnevnem redu so kazni od 1000 do 2000 din...« itd. (Radio Budimpešta dne 16. jan. t. l. v oddaji za Ju- goslavijo).

Naše delovno ljudstvo, pa tu- di pripadniki madžarske narode- ne manjšine (nad katerih usodi- točijo v Budimpešti krokodilove solze!) so se iz bučne informbi-

rojevske propagande marsikaj naučili; oni prav dobro vedo, da je to hrana, namenjena trpeče- mu madžarskemu ljudstvu; njih pa so ogabne laži in klevete še bolj oklenile okrog našega državnega vodstva in Partije ter ojeklenile v ljubezni do svoje domovine in v boju za resnico. Madžarski informbirojevci pa naj se prepričajo, kdo sprejema napovedane sklepe na frontnih občnih zborih. — Kdor koli je zadnje čase obiskal madžarske vasi v lendavskem okraju, se je lahko prepričal, da se njihovi prebivalci množično zbirajo na frontovskih sestankih, da živo govore o Fronti in svojih uspe- hih ter napakah Morda želijo prepričati naše Madžare, da sprejemajo sklepe v svojo ško- do? Naj jih poslušajo.

Sproščen pogovor dolinskih frontovcev na zboru se je kon- čal z volitvami novega vodstva. Zdaj, ko so Dolinčani uvideli, da lahko sami pomotejo z napa- kami, so trezno izbirali med kandidati. Izvolili so najbolj de- lavne frontovce in glasovali za rekorderja globinskega vrtnarja Franca Gerencerja, vrtnega mojstra bližnjega podjetja »Pro- izvodnja nafte«. Med 10 kandi- datih, od katerih so izvolili pet odbornikov, je bil tudi Janez Vida, ki je sklical zbor. Vendar so se ga frontovci odkrižali, ker ne uživa ugleda med vasčani. V svoji sredini so pogrešali učite- lja Jožeta Kepeja; iskali so ga z očmi po dvorani in v seznamu frontnih članov. Vse zastoni, njega ni bilo blizu! Kakor je Kepe razočaral svoje frontovce, je škodoval tudi svojem ugledu. Zato ga frontovci po pravici vprašajo: »Ali ni mesto ljudske- ga učitelja tam, kjer se zbirajo ljudje?«

—sk.

Kulturno življenje v naših vaseh

Veliko število izobraževalnih tečajev in veliko število preda- vanj Ljudske univerze, a zlasti dober obisk tečajev in preda- vanj, je dokaz, da se naše ljud- stvo trudi za dvig svoje kultur- ne ravni. Pa ne samo to. V zadnjem času se izraža ta tež- nja tudi v drugih oblikah. Naše vasi so začele nabavljati kino aparature. S filmi bodo širili zanimanje ljudi za splošno go- spodarsko, politično in kulturno življenje pri nas in v svetu.

Brez sumnje, da je ljudstvo samo iniciator kulturnega ži- vljenja, ki potom svojih organi- zacij, društev in posameznikov izraža svoje želje.

KZ v Čepincih je izredno delavna in iznajdljiva

Mnoge KZ izražajo svojo de- javnost le v trgovini. Kaže, da so v Čepincih najprej uvideli, da je naloga KZ veliko širša in večja. Njihova KZ je že pred nekaj leti zgradila svoj zadrugi dom. Da doma niso zidali samo zaradi doma, da s tem izražajo politično zavest, je razvidno iz tega, da so si člani KZ našli ta-

koj novo delo in da dom uspešno uporabljajo. S tem ni rečeno, da so v Čepincih dosegli vse, kar se da doseči. Toda oni so na najboljši poti, da se delo KZ razširi v tolikšni meri, da bo zadruga koristila svojim članom, kolikor je največ možno.

KZ Čepinci se je najprej lotila gospodarstva. Ko so zgradili svoj zadrugi dom, so reševali tudi ostale naloge. Nabirali so žir, zbirali so kože zdravilna zelišča itd. in so bili vedno de- lavni. Tam, kjer bi drugi pra- nehali, so Čepinčani nadaljevali. Po dograditvi doma so šli na potrebo po zgraditvi gospodar- skih poslopij. Pripravili so 30.000 opek ter lansko leto zgradili mlekarino in kovačnico. Zraven so dozidali garažo. V ga- raži so zgradili tehnično, da bo- do nalagali živino neposredno s tehteine na avto.

Sledile so nove naloge. Treba bo vzgojiti lepšo živino, ker za izkupitek za živino namerava- o nabaviti lastni tovorni avto. Treba bo vzgojiti živino, ki bo dajala več mleka, ker so zgra- dili svojo mlekarino. Tega se v Čepincih zavedajo in se ne ustra- šijo nobenega dela niti truda. Niso imeli mostu. KZ je s sode- lovanjem vsega članstva in vseh vaščanov lansko leto zgradila lep most. Ne smemo spregledati, da pri vzhodu v prostore KLO Čepinci stoji grafikon, ki pove, da je vsak Čepinčan opravil do avgusta 1951 80 ur prostovoljne- ga dela.

V preteklem letu so že mislili na nabavo filmskega aparata. Veliko truda, jeze in težav so imeli, preden so ga nabavili. Najprej so ga iskali v coni B. v Ljubljani in končno še v Za- grebu. Da manifestirajo tudi svojo politično zavest, so prvi film vrteli na Dan republike 29. novembra. Tako so v enem dne- vu proslavili svoje uspehe na gospodarstvem, političnem in kulturnem polju.

Prosenjakovci sledijo Čepinčanom

Madžari v Prosenjakovcih so napredni ljudje, ki se ne bojijo težav in dela. Lansko leto so 29. novembra manifestirali svojo politično zavest. Odprli so svoj

velik in lep zadrugi dom, kakršnega še niso postavile ostale vasi. Da se jim ne bi Če- pinčani preveč odmaknili, so ta- koj nabavili kino aparaturo in vaščani že gledajo filmske pre- stave.

Prav tako kakor ljudje v Čepincih, so v Prosenjakovcih vedno vestno izpolnjevali svoje državljanske dolžnosti, bodisi da so bile gospodarske ali po- litične značaja. Tudi oni so imeli precej predavanj, kakor so jih imeli v Čepincih. Naloga te zadruge bo, da na osnovi svojega doseganega dela razvi- ja še ostale gospodarske panoge in skrbi za izobrazbo svojih članov.

Tudi severozahodni del Prekmurja noče zaostajati

Ob torkih je vse živo v dol- nini, skozi katero vodi cesta v Dol. In Gor. Slavec ter Kuzmo. Ljudje v vseh vaseh poslušajo predavanja. Imajo tečaje in pre- davanja Ljudske univerze. Le- tos so močno oživeli. Gornji Slaveci so potrošili mnogo svo- bodnega časa in dela, da si zgradijo lepo cesto. Dom v Dol. Slavecih napreduje, a Kuzma in Dolci sta že na najboljši poti, da se bo vse gospodarsko in po- litično življenje osredotočilo v njihovih domovih. V Kuzmi se borijo za kino aparat, da bi si v kratkem zavrteli film. Ta del Prekmurja se močno prebuj.

Navedel sem samo nekatera dela v teh vaseh z željo, da bi z začetnimi uspehi nadaljevali in dosegli še večje. Obenem sem hotel nakazati delo ostalim zadrugam v sosednjem okraju in vsebum Prekmurju. Kajti take ljudi, kakor so v Čepincih, Prosenjakovcih, Kuzmi, Dolcih, Gornjih in Dolnjih Slavecih imamo v vsaki vasi, le da iz ne- kih razlogov niso tako delavni, kakor so ljudje v teh vaseh. Ko bodo uporabljali svoje zmžno- sti v koristne skupne namene bomo radi napisali to v našem listu.

PARIZ. Predstavnik libijske vlade je prvič govoril na zasedanju Generalne skupščine OZN. Pričakujejo, da bo Libija v kratkem sprejeta za rednega člana OZN. Libija je v gospo- darskem odboru zahtevala po- vrnitev vojne škode. Verjetno bo v Libijo poslana posebna ko- misija.

ATENE. V Grčiji so nedavno odkrili tajno radijsko oddajno postajo. V zvezi s preiskavo so doslej zaprli 29 oseb, večinoma člani KP.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Jože Petek — Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Trg zmage 5 — Poštni predal 52 — Čekovni račun: Narodna banka M. Sobota 641-90332-2 — Naročnina: celoletna 300 din, polletna 150 din, četrtletna 75 din, mesečna 25 din — Tiska Mariborska tiskarna Izhaja vsak četrtek

Budimpeštanski kričali so znova spustili raco v svoje vo- de: »...zaskrbljeni smo nad usodo naše manjšine, živče okrog Lendave, ki jo s terje- jem gonijo na frontne obče zbere... V Jugoslaviji ni svo- bode... Na zborih sprejemajo srlepe, ki so v očitnem nasprot- ju z demokracijo... Frontovci, ki neredno plačujejo članarino ali pa se ne udeležujejo član- skih sestankov, so podvrženi najostrejšim kaznim jugoslovans- kih teroristov... Na dnevnem redu so kazni od 1000 do 2000 din...« itd. (Radio Budimpešta dne 16. jan. t. l. v oddaji za Ju- goslavijo).

Naše delovno ljudstvo, pa tu- di pripadniki madžarske narode- ne manjšine (nad katerih usodi- točijo v Budimpešti krokodilove solze!) so se iz bučne informbi-

rojevske propagande marsikaj naučili; oni prav dobro vedo, da je to hrana, namenjena trpeče- mu madžarskemu ljudstvu; njih pa so ogabne laži in klevete še bolj oklenile okrog našega državnega vodstva in Partije ter ojeklenile v ljubezni do svoje domovine in v boju za resnico. Madžarski informbirojevci pa naj se prepričajo, kdo sprejema napovedane sklepe na frontnih občnih zborih. — Kdor koli je zadnje čase obiskal madžarske vasi v lendavskem okraju, se je lahko prepričal, da se njihovi prebivalci množično zbirajo na frontovskih sestankih, da živo govore o Fronti in svojih uspe- hih ter napakah Morda želijo prepričati naše Madžare, da sprejemajo sklepe v svojo ško- do? Naj jih poslušajo.

Sproščen pogovor dolinskih frontovcev na zboru se je kon- čal z volitvami novega vodstva. Zdaj, ko so Dolinčani uvideli, da lahko sami pomotejo z napa- kami, so trezno izbirali med kandidati. Izvolili so najbolj de- lavne frontovce in glasovali za rekorderja globinskega vrtnarja Franca Gerencerja, vrtnega mojstra bližnjega podjetja »Pro- izvodnja nafte«. Med 10 kandi- datih, od katerih so izvolili pet odbornikov, je bil tudi Janez Vida, ki je sklical zbor. Vendar so se ga frontovci odkrižali, ker ne uživa ugleda med vasčani. V svoji sredini so pogrešali učite- lja Jožeta Kepeja; iskali so ga z očmi po dvorani in v seznamu frontnih članov. Vse zastoni, njega ni bilo blizu! Kakor je Kepe razočaral svoje frontovce, je škodoval tudi svojem ugledu. Zato ga frontovci po pravici vprašajo: »Ali ni mesto ljudske- ga učitelja tam, kjer se zbirajo ljudje?«

—sk.

Vsa Dolina jim odgovarja...

Navzlic dejstvu, da se Fronta v tej madžarski vasi še ni razmahnila, se je zadnjega običnega zbora udeležilo 80 va- ščanov, t. j. vsi frontovci in 5 volivcev, ki so prvič stopili v frontne vrste. Tokrat so na zbo- ru pazljivo ugotavljali vzroke nedelavnosti svoje frontne or- ganizacije, ki se lani ni mogla premakniti z mrtve točke. Mar-

sikatero ostro besedo so naslo- villi na stari odbor, meneč, da se je premalo brigal za član- stvo.

Spor zaradi odmere davka med Janezom Vidom in Fran- com Kišom, ki je izbruhnil že na zboru volivcev, je razkril boleče mesto, zaradi katerega je šepala Fronta v vasi. Frontovci so odkrito nastopili; iz spora so izluščili bistvo in ugotovili, da sta stranki za 40.000 din prema- lo obremenjeni z davkom. Pri- sotni tajnik ljudskega odbora v Dolini je moral poslušati zdrave očitke o nepravilni odmeri dav- ka. Frontovci so uvideli, da je ljudski odbor popuščal pred ve- likimi kmeti, medtem ko je z vso ostrino pritiskal na maie kmete in srednjake.

Volitve občinskih odborov OF

Priprave za volitve občinskih odborov OF so v polnem teku. Skoraj po vseh vaseh so že zbrali kandidate, v prihodnjih dneh pa bodo sklicali sestanke članov Fronte in si izvolili ob- činske odbore OF ter odbore sekcije žena. Volili pa ne bodo na občnih zborih Fronte, kot smo napisali pred 14 dnevi, temveč na rednih organizaci- skih sestankih vseh članov Fronte. Med občnimi zbori in organizacijskimi sestanki je namreč razlika. Občni zbori, kakor jih nekateri poznamo že iz drugih organizacij in društev in kakršne so imele frontne or- ganizacije pred tedni, so na- vadno le enkrat na leto — le v izjemnih primerih se lahko skliče izredni občni zbor. Ker pa so naše frontne organizacije imele svoje občne zbere pred

kratkim, ni povoda in osnove za nov občni zbor. Kajti nova občinska vodstva si lahko izvo- lijo na rednih organizacijskih sestankih vseh svojih članov.

Med tem časom pa morajo frontne organizacije rešiti še drugo važno nalogo. Doslej smo ponekod imeli v sekciji žena žene, ki niso bile članice Fron- te. One so sicer delale, ker so to smatrale za svojo dolžnost, nihče pa ni pomislil na to, da bi dejansko postale članice Fronte in prejele legitimacije. To je pač ostalo iz tistih časov, ko je AFŽ bila še samostojna organizacija. Odkar pa te ni več, pa bi žene prav tako mo- rale postati članice Fronte. S tem gotovo ne bodo imeli po- sebnih težav, kajti vsaka de- lavna in poštena žena bo z ve- seljem postala članica Fronte.

Ljutomerčani protestirajo proti zasedbi našega otoka na Muri

Pretekli petek so Ljutomerčan- pri proslavili obletnico smrti Vla- dimira Iljiča-Lenina. Na kome- morativni proslavi, ki je bila v dvorani Doma kulture, je govo- ril predsednik mestnega odbora OF tov. Slavko Jane, ki je pri- kazal življenjsko pot in veličino dela največjega revolucionarja. Po predsednikovem govoru s' ta nastopila mešani pevski zbor in godba na pihala mestnega SKUD.

To akademiji je spregovoril navzočim predsednik mestnega ljudskega odbora tov. Stebih in v svojem govoru opozoril na vojnouhuškaško gonjo informbi- rojevskih držav proti naši do- movini. S ploskanjem je bila sprejeta protestna resolucija, ki so jo poslali zunanjemu minist- ru FLRJ tov. Edvardu Kardelju in v kateri protestirajo proti za- sedbi otoka na Muri po madžar- skih oboroženih silah. V resolu- ciji je med drugim rečeno:

Zbrani na protestnem zboro-

DUNAJ. Nekateri avstrijski časopisi poročajo, da so sovjet- ski vojski ob odhodu iz Deutsch Vagrama iz 85 hiš, kjer so bili nastanjeni, odpeljali s sabo vsa pohištvo, instalacije, radijske aparate itd. — tako kot so to delali leta 1945.

Sovjetski delegaciji ne verjamejo

Združeni narodi so v Parizu zavrnilli s 45 glasovi proti 5 so- vjetski predlog, da se Atlantski pakt razglaši kot napadalen. Zavrnjeni so bili tudi predlogi, da bi naj pogajanja o premirju prenesli s korejskega bojišča na diplomatsko področje. Le nove predloge glede zmanjšanja obo- rožitve za tretjino in prepoved atomskega orožja so delegacije sprejele oz ga predale v pro- učevanje posebni komisiji za razorožitev. Delegacije se na- čelno strinjajo s tem predlogom ne strinjajo pa se s tem, da bi nadzorstvena komisija ne sme- a delovati stalno, temveč začasno kot je predlagala delegacija SZ. Če bo delegacija SZ pri tem predlogu vztrajala, verjetno ne bo nič z razorožitvijo.

Zas'uzek sezonskih de'avcev

Vsako leto odhaja na sezon- sko delo v Baranje in Vojvo- dino večje število poljedelskih delavcev. Za uspešno zbiranje de'avcev za razna posestva so potrebni skupinovodje (palirji), katerih naloga je, da preskrbijo potrebno število de'avcev za državno posestvo, s katerim so sklenili pogodbo.

Ker je v naši državi še po- manjkanje de'avcev, so se ne- kateri skupinovodje včasih po- sluševali raznih nedovoljenih in nepoštenih metod kot ob- ljubljana večjega zaslužka, do- datkov v žito in podobno. To pa se v današnji družbeni ure- ditvi ne bi smelo dogajati. Zato smo se obrnili na Poverjeničtvo za delo v Murski Soboti, katero sklepa delovne pogodbe med skupinovodji in državnimi po- sestvi, in prosili za pojasnila, da bi lahko z resnico seznanili vse, ki se za to zanimajo. Do- bili smo sledeča pojasnila:

Vse pogodbe državnih pose- stev vsebujejo točke, da se v letu 1952 oddajajo vsa dela v akord ali po pogodbi. Skupine bodo delale na določenih zem- ljiščih do konca sezone. Če bodo delavci bolje obdelovali zemljo, bodo tudi več zaslužili in bodo imeli zagotovljen dober zaslu- žek. Novost je tudi v tem, da bodo delavci in delavke, ki bodo ostali na posestvu do konca

sezone, soudeleženi tudi pri de- litvi dobička posestva ob koncu leta. Kajti način gospodarjenja državnih posestev je izenačen z ostalimi podjetji.

Glede zaslužka žitaric je se- zonskim delavcem zagotovljena mlačev, vsak delavec pa si lahko kupi žito na posestvu po proizvodnih cenah, ki so nižje od tržnih, kar je v korist de- lavcem.

Ker je letos vsako posestvo samostojen obrat in je rentabil- nost posestva odvisna od de- lavcev, kakor tudi sam zaslu- žek delavcev, se ne more govo- riti o nekem zagotovljenem za- služku delavcev. To bi bile ne- poštene obljube, da bi neko- ga zapeljali v zmotu. Kajti zaslužek bo odvisen od vsakega posameznika, od njegovega dela.

Posredovalnica za delo ima strogo naročilo, da vse posku- se poedincev, ki bi z lažno propa- gando poskušali zavažati ljudi, prijavi pristojni oblasti.

V kratkem bomo pričeli graditi še 1200 km novih prog

V Beogradu so razpravljali o raznih problemih železniških omrežja in prometa in pri eni govorili tudi o gradnji najnuj- nejših novih železniških prog. V perspektivnem načrtu je, da bo- mo v prihodnjih letih zgradili še

1200 km novih železniških prog. Najvažnejše nove proge bodo Beograd-Bor, Bihač-Karlovac, Knin-Zadar, Sarajevo-Kardelj, vo ob Jadranskem morju, Bre- za-Vareš itd.

Živinorejski odseki - živinorejski selekcijski odbori

Petletni načrt postavlja pred naše kmetijstvo težke in odgovorne naloge s posebnim poudarkom na živinorejstvu. Vsakomur mora biti jasno, da naša živinoreja še vedno ne daje to, kar bi bilo želeli. Poleg posledic dolge in težke vojne, ki ni prizanesla niti živinoreji, imamo opravka z zaostalo dediščino preteklosti — predvojnim oblaštem ni bilo na tem, da bi dvignile živinorejo. Kakšno je bilo stanje naše živinoreje pred vojno, povedo sledeče številke: Po

uradnih statističnih podatkih so naši kraji v živinoreji nazadovali od leta 1910 do 1931 za približno 27 tisoč goved, 31 tisoč prašičev, 12 tisoč ovc ter 46 tisoč perutnine. Navedene številke dajejo jasno podobo predvojnega gospodarstva. K temu je prispevala svoj delež splošna razdrobljenost kmetijstva — samo pri nas smo imeli 150 tisoč individualnih kmetijskih gospodarstev — kar je privedlo kmečko prebivalstvo v težke socialne razmere.

ostali kmetovalci pa 213 bikov. Na zadnjem sestanku pred dnevi so živinorejci sklenili, da se bo skočina pobrala pavšalno. Tako bo moral letos vsak živinorejec že vnaprej odrediti določeni znesek za pavšalno skočnino, ki jo bo pobirala dotična KZ. KZ pa sklepajo pogodbe z zasebnimi rejci bikov, ki dobe skočnino plačano v celoti, vendar dokončno šele po končani sezoni. Navedeni ukrep ima to dobro stran, da onemogoča pripušanje manjvrednih nepriznanih bikov, obenem pa onemogoča rejcem bikov predčasno odprodajo plemenske živali. OLO Soboti je pri nakupu bikov izdatno podprl živinorejce z denarno pomočjo v znesku 900.000 din.

Ali nas sedanja mlečnost zadovoljuje?

Ugodne cene mleku nam narekujejo vso skrb, ki jo je treba posvečati dvigu mlečnosti goveje živine. Praksa zadnjih let nam kaže, da današnja proizvodnja mleka komaj zadovoljuje splošne potrebe, kaj šele da bi proizvajali mlečne izdelke. In vendar imamo vse možnosti za to!

Povprečno mlečnost računamo v Prekmurju okrog 900 litrov

dar rede kmetije in zadruge okrog 20 tisoč krav in junic. Če računamo, da je od tega 15 tisoč krav mlekaric, bi pomenil dvig 600 l mleka letno na mlekarico 9 milijonov litrov mleka več. Računajoč današnje cene mleka bi to zneslo nad 130 milijonov dinarjev več, kot pa prejemo živinorejci danes.

Več zraka in dobre krme živini

Žival je bitje, ki potrebuje svežega zraka in sonca — oboje pa žal naša živina preveč pogreša, predvsem v zimskih mesecih. Prevladujejo nizki in temni, večkrat zatohli in slabo zračeni hlevi, v katerih se živina slabo počuti. Rezultati so vidni v razmeroma visokem odstotku tuberkuloznih goved, ki smo jih zabeležili v Prekmurju. Tu bo potrebno iti po stopinjah naprednih živinorejsko razvitih držav, kot so: Švica, Danska, Amerika itd., kjer posvečajo živinoreji mnogo več skrbi. Ne samo, da skrb za selekcijo in dobro vitaminizno krmo, temveč nudijo živini čim več zraka in sonca. V Alpah (Avstrija) puščajo živinorejci celo v zimskih mesecih živino na pašo — seveda, če ni snega. Taka živina postane potem silno utrjena ter je odpornejša proti raznim boleznim. Za nas in za našo trenutno pogoje pa velja načelo: »Več paše od mladosti do jeseni, pozimi pa zrak in puščanje na vodo, da se živali razgibajo.«

Povečanje živinoreje nujno narekuje gojenje krmnih rastlin predvsem detelj, pese, lucerne in podobnih kultur z visoko vitaminizno vrednostjo. V tem pogledu je treba pohvaliti zadrugne v Kramarovic, ki so lani zasejali velike površine z deteljo in lucerno. Končno pa se je treba dotakniti še naših travnikov. Ti dajejo na splošno nizke donose, posebno v nižinah, kjer stalno nastopa podtalna vlaga. So primeri, kot v Krpliv-

Izpolnili in presegli so petletni plan

Pot me je zanesla na Upravo ljutomerskih opekarn. Upravni odbor podjetja je pravkar imel svojo sejo. Obravnavali so važne stvari, pa ne le kritične, temveč tudi pohvalne.

Delali so obračun dela, pa ne le za zadnje leto, temveč za vso petletko. Častno so izpolnili svojo nalogo in jo celo presegli. Stikalnice so izpolnile petletni plan s 103 odst., krošne peči s 106 odst. Obrata Gornja Radgona in Poreci sta ga presegla, sledita še obrata Lukavci in Puconci.

Zivahno so razpravljali o planu za 1951. leto. Po vrednosti planu so izpolnili s 104 odst., po količini pa s 100,2 odst. Prejšnja leta so uporabljali za žganje opeke premogov zdrob, lani pa so začeli uporabljati premogov prah, ki se je dobro obnesel. Kvaliteta ni trpela, znižali pa so proizvodne stroške. Lom surove in žgane opeke je bil malenkosten, le 2,2 odst. Z vzgojnim delom so znižali neopracovane izostanke na 0,2 odst. Vsa možna dela so normirali, v brigadah dela 94,8 odst. delavstva.

V obratu Lukavci so opustili ročno izdelovanje zidakov zaradi kvalitete. Strojno izdelovanje zidakov pa so skrbili zaradi visokih proizvodnih stroškov. V Gornji Radgoni so naredili veliko racionalizacijo sušilnih prostorov. Uvedli so avtomatske vozčke za prevoz opeke, pri čem-

mer 19 delavcev opravlja delo, ki ga je prej opravljal 34. Letos bodo tudi preusmerili nakop gline za zidake, kar bo znižalo proizvodne stroške. V podjetju so število uslužbencev znižali od 33 na 24.

Skrbijo tudi za vzgojo strokovnega kadra. Usposobili so rezače in odjemalce strešnikov, kurjače lokomobil, žgalce krošnih peči in druge. Imeli so tečaj za statistiko in delovodje ter seminar za člane delavskega sveta, da so se seznanili s finančnim poslovanjem ter splošno tehnično in komercialno službo.

Medobratno tekmovanje za prehodno zastavico podjetja je bilo zelo razgibano. Osvojil si jo je za stalno obrat Puconci. Sodelujejo tudi s profitelarsko zaščito. Imeli so 10-dnevni tečaj, praktične vaje ter poizkusi napad na obrat Boreci. Za dobro izvedbo samostojno organizirane obrambe je kolektiv prejel diplomu od Glavnega odbora Zveze borcev Slovenije.

Zimsko delo opekarjev se je preselilo v mehanične delavnice, kjer popravljajo stroje. Pripravljajo gline, iz katere bodo izdelovali tenkosteno opeko. Ko nastopi sezona izdelovanja opeke, mora biti vse pripravljeno.

Uspehi samj govore o dobrem delu upravnega odbora podjetja in sindikalne podružnice.

Živahna povojna dejavnost živinorejskih društev

Prekmurje ima z ozirom na ugodne terenske prilike in primerno podnebje izredno dobre pogoje za dobro živinorejo. Posebno predelil vzdolž Mure so bogati sočni travniki in pašniki, kar daje dovolj krme za živinorejo. Močna razdrobljenost, ki je menda v Sloveniji dosegla višek v Prekmurju, je povzročala Prekmurcem težke pogoje za življenje. Drobni živinorejci so iskali vseh mogočih izhodov — to dokazujejo pred vojno delujoča živinorejska društva v Salovcih, Turnišču, Beltincih, Strukovcih in ostalih predelih Prekmurja. Po vojni so ob široki podpori ljudske oblasti začeli vsa ta društva, po kmetijskih zadrugah pa so ustanavljali tudi nove živinorejske odseke. V razmeroma kratkem obdobju 1946—1948 je delo živinorejcev pognalo plodne kilce. Samo v soboškem okraju so imeli v rodovniških knjigah do 3000 priznanih goved, na terenu je obstajalo 20 mlečnih kontrolorjev, z eno besedo živinoreja se je vidno dvigala.

S pasivnostjo splošnih kmetijskih zadrug, ki so zavile le v ozko trgovsko poslovanje, je delo živinorejskih odsekov postopoma prenehalo, vsled česar se je opustila kontrola nad že uvedeno selekcijo in molzno kontrolo. Če pristajemo še razmeroma ostre odkupe, ki so vsled nezainteresiranosti poedinih KLO šli tu in tam v živo tudi pri rodovniški živini, je bil končni zaključek tak, da smo imeli v letih 1949/50 le še kakšnih 500 rodovniških goved v evidenci.

Organizacija živinorejskih selekcijskih odborov in svetov

Praksa iz zadnjih dveh let kaže, da se je pomen živinorejskih odsekov pri splošnih kmetijskih zadrugah izrodil — ti so v številnih zadrugah še vedno samo pri številkah, ne da bi imeli živinorejci od njih korist in pomoč. Šibka stran organizacije živinorejskih odsekov se je pokazala v tem, ker so preveč oddaljeni od OZKZ, katere jim vsled zmanjšane kadra ne more nuditi stalne pomoči in konkretnih nasvetov. Kriva pa je tudi nezainteresiranost upravnih odborov KZ, ki jim je malo mar, kako delujejo njihovi odseki.

Po daljši in vsestranski diskusiji so sklenili, da se s 1. februarjem 1952 reorganizirajo dosedanj živinorejski odseki v živinorejske svete odnosno odbore. Ti pa bodo povezani z enim izmed osmih živinorejskih okolišev, kjer bo deloval nekakšen predstavljeni organ, v katerem bodo združeni najboljši živinorejci iz vseh okoliških za-

drug. Ker bo na teh živinorejskih središčih deloval plačan živinorejski strokovnjak, ki bo živinorejcem nudil pomoč v navseh, vodil molzno kontrolo in po možnosti rodovniške knjige, bodo obstojali vsi pogoji za hitrejši razvoj živinoreje. Živinorejci bodo plačani iz posebnega živinorejskega fonda, ki ga bodo zadrugne črpale iz določenih marž ob prodaji živine.

V takem smislu bodo postavljene po splošnih kmetijskih zadrugah tudi kmetijski in sadjarski odbori.

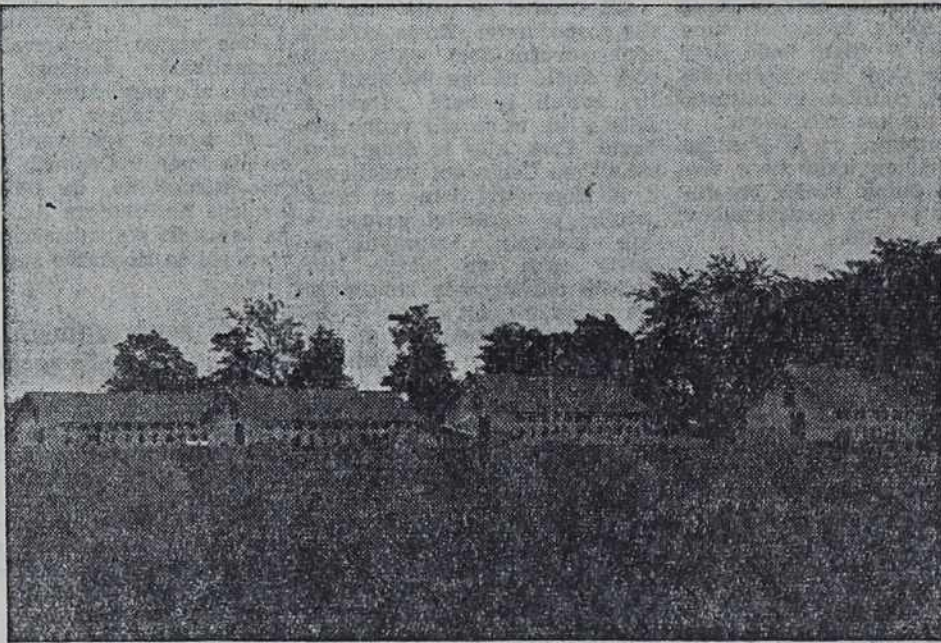
Nova organizacija ima ob združitvi KLO v večje občine široke možnosti dela in razvoja — predpogoj pa je seveda ozko sodelovanje vseh živinorejcev. Tu se je treba ozreti na izredno važnost glede vzdrževanja priznanih plemenjakov, ker je tu ključ za hitrejši napredek. Po zadnjih podatkih imamo v soboškem okraju 236 rodovniških bikov, od katerih jih drže zadrugne 16, okrajna posestva 7,

na mlekarico, kar je ob ugodnih pogojih krme nezadovoljivo. V tem pogledu so okrajna posestva Rakičan in Beltinci, po edine zadrugne kakor tudi zasebni živinorejci dosegli lepe uspehe. Tako so v Rakičanu zabeležili lani povprečno molznost nad 1500 l na glavo, nekaj manj pa so dosegli tudi zadrugne Kramarovci, Puconci in še nekatere. To pa so le prvi uspehi Upoštevati je treba, da so imeli na posestvu Rakičan še pred kratkim manjvredno mešano živino, ki so jo postopoma odprodajali in vzgajali boljše. Najboljša krava pa je dala celo 3200 l letno. To so uspehi, ki bi jih z vztrajnim delom lahko dosegel v nekaj letih sleherni živinorejec v Prekmurju.

Kakšen uspeh bi s tem dosegli, povedo preproste številke: V soboškem okraju računamo,

Iz Švice uvoženi bik »Eiger«, ki je pustil že 12 čistokrvnih potomcev. (Last okrajnega posestva Rakičan).

Del novih hlevov — svinjske farne Nemščak. (Last okrajnega posestva Beltinci).

Skupina kaplana Glavača

V tej in v prihodnjih številkah bomo v podlistku objavljali sedmo poglavje iz knjige Frančka Sajeta »Belogardizem«. To poglavje ima tudi v knjigi, ki je izšla lanske leto, gornji naslov. Ker v njem opisuje delovanje našega rojaka iz Beltincev, knjige pa si vsakdo ne more kupiti, menimo, da bo naše bralce zanimalo, kakor so nam nekateri že sporočili, ko so prosili za ponatis tega poglavja v našem listu.

Kakor navaja pisatelj v predgovoru: »To knjigo sem si zamislil kot zgodovino reakcionarne buržoazije med narodnoosvo-

bojilno vojno, ko je pod klerofašističnim vodstvom zakrivila s svojim belogardističnim izdajstvom težak zločin nad preganjenimi, razkosanimi in trpinčeno slovensko domovino, se je tega tudi strogo držal. Zato knjiga ni opis nekuj ubijanj ali pripovedovanj, temveč je sestavljena po raznih listinah, ki so se ohranile v arhivih. Pri tem je pisatelj uporabljal največ belogardistične in okupatorske arhive.

Zato na koncu vsakega podlistka navajamo uporabljeno gradivo, kakor je pisatelj navedel tudi v knjigi.

stopil v ljubljansko bogoslovje, kjer je rasel z novim »rodalom Katoliške akcije«, od katerega si je slovenski klerikalizem mnogo obetal. Ze kot bogoslovec je Glavač postal sourednik lista »Mi mladi borci«, glasila dijaških Katoliške akcije. Od 1940. do 1941. leta je bil urednik »Revije katoliške akcije« in »Dolmofubas«, nato pa urednik »Slovenca«, kjer je vodil »idejno in notranjepolitično rubriko«, to se pravi — blatenje narodnoosvobodilne borbe.

Kot urednik »Revije Katoliške akcije« je Glavač 1940. leta v članku »Med dvema ognjem« ugotavljal, da »eden (liberalni op. S. F.) sicer ponehava na razvalinah starega sveta, zato pa čem bolj visoko dviga svoje zublje drugi in mlajši: požar komunizma... Stisnjeni v ta precep smo v veliki nemoči, ako ne zberemo svojih sil v enotne vrste, prešinjene z duhom enotnosti.« In Glavač s škofom dr. Rožmanom vzklika: »Trebam nam je novega Mahniča, četudi bi šel kje predaleč!«

Kaplan Franc Glavač ni čakal dolgo na novega Mahniča. Ker je bil prežet idej boje Katoliške akcije in omamljen zaradi vabljivega Tisovega zgleda v klerofašistični Slovaški, je sam hotel postati Mahnič redivivus. Zato je s svojimi vrstniki iz duhovniških vrst in s klerofašističnimi študenti iz kroga Katoliške akcije osnoval svojo politično frakcijo, ki jo je imenoval Slovensko narodno gibanje. Njegov program, ki ga je izdal za novo leto 1941, je bil verna kopija njegovih slovaških vzornikov:

»Slovensko narodno gibanje hoče združiti vse mlade Slovence, ne glede na sedanje politične stranke, v borbi

za novo, samostojno in združeno Slovenijo...«

Slovenija bo zgrajena na stanovski podlagi, kakor si jo zamišlja tradicionalni krščanski socialni nauk... Katoliško vero smatramo za najvišjo vrednoto slovenskega naroda...«

Prišel je čas, ko moramo ustvariti nov red v novi Sloveniji...«

V treh mesecih stare Jugoslavije je kaplan Glavač zbral nekaj borcev za »nov red v novi Sloveniji«, v boju pa jih še ni utegnil poslati zaradi prehitrega zloma države. Ko pa je kmalu po okupaciji zvedel, da je Komunistična partija osnovala Osvobodilno fronto, in opazil, kako se OF naglo širi po slovenskih mestih in vaseh, je takoj prešel v obrambo in v napad. Pri tem se je povezal s skupino ing. Fanouša Emra.

Ing. Emer Franc ali Fanouš, kakor so ga klicali, je bil doma iz Kranja in je tik pred vojno postal inženir montanistike. V prvih mesecih okupacije je zaradi poleta narodnoosvobodilnega gibanja kot prepričan fašist začel zbirati okrog sebe mlade fante, ki so bili prežeti enakih idealov protikomunistične borbe, ter jih pripravil na obračun z zločinskimi komuniz-

mom.« Podrobneje, kako je Emer organiziral svojo skupino, je opisal njegov sodelavec ing. arhitekt Lah Boris:

»Takoj po okupaciji sem se pri aktivnih oficirjih bratih Čotičih spoznal s Fanoušem Emrom. Sestali smo se zaradi dogovora o pripravah za borbo... kadar pride čas za to. Razdelili smo si vloge in jaz sem bil postavljen za orožarja, Emer za voditelja, brata Čotiča pa za operativna oficirja. Bili so navzoči še nekateri drugi oficirji, ki so se pa predstavili pod drugimi imeni... Potem smo se sestajali samo po dva in sem imel jaz vedno (sestane) z Emrom.

Kje skrivamo orožje, ki smo ga nabrali, smo vedeli samo Emer, jaz in neki študent po imenu Bojan... Bil je velik, okrogli glavi in blond. Od raznih ljudi, katerih imena nisem vedel in ki mi jih je pripeljal Emer sam, ali pa omenjeni Bojan, sem dobival orožje... Na Golovcu je orožje prevzemal Bojan...«

Komu je bil Emer odgovoren za svoje delovanje, ne vem. Kje je dobival denar za orožje, ki mi ga je izročal, ne vem. Razpolagal je vedno

KLO TOMAŽ IMA PET KRAJEVNIH PODJETIJ

Doslej je imel štiri krajevna podjetja: čevlarsko delavnico, ustanovljeno pred štirimi leti, žago, gostilno in krojaško delavnico. Pred kratkim pa je ustanovil pekarno, ki jo vodi bivši pek Lucij Fric. Vsa krajevna podjetja so doslej delala v korist in zadovoljstvo potrošnikov in svojega lastnika KLO. Cene so zmerne, da so z njimi zadovoljni tudi potrošniki, kljub temu pa nekaj dohodkov daje o tudi KLO. S pekarno so potrošniki zadovoljni, čeprav je včasih kruh prečrn in grenek, ker menijo, da krivda ni pri poslovoju, temveč kvaliteta moke ni zadovoljiva.

I. O.

z večjimi vsotami, ker je imel blagajno v rokah. Poudarjal je, da blagajne in vojaškega vodstva ne bo nikomur izročil. O Osvobodilni fronti nista mnogo razpravljala...«

Emer je bil v vojaškem oziru zelo brutalen in brezkompromisen ter nepopoln in skrajno odločen. Na mene je kot vojaški vodja naredil naravnost idealen vtis...«

1. »Revija Katoliške akcije«, 1941, str. 158.

2. Po kartoteki, ki jo je kaplan Glavač z ostalimi belogardističnimi kulturnimi delavci 7. marca 1944 izpolnil za Vilikonjevo »Zimsko pomoč«.

3. »Revija Katoliške akcije«, 1940, str. 367 in 368.

4. Prav tam, str. 369.

5. Ljubljana, dne 1. januarja 1941, Program slovenskega narodnega gibanja; ciklostiran letak.

6. »Slovenec«, 3. decembra 1942, Glavačev članek »Ob obletnici smrti Franca Emra«.

7. Kočevski proces, zaslišanje Borisa Laha pred Področnim vojaškim sodiščem v Kočevju 19. septembra 1943.

(Nadaljevanje sledi)

VESTI IZ OBMURSKIH KRAJEV

Življenje v Korovcih

Tudi v obsejni vasi Korovci žive pošteno, slojni in delavni ljudje. Ker pa so bolj tihi, čeprav delavni, njihovi uspehi včasih marsikoga presenetijo. V zadnjih letih so mnogo naredili, posebno delavni so bili prva leta po osvoboditvi. Z lastnimi sredstvi so si zgradili gasilski dom, na ceste navozili mnogo gramoza, sedaj pa pripravljajo gradnjo kulturnega doma. Pri svojem delu so imeli mnogo težav, pa so z vztrajnostjo vse premagali. Ti uspehi pa so bili doseženi z delom množičnih organizacij.

Na zadnjem obnem zboru OF so pregledali delo v lanskem letu in ugotovili, da niso bili med najdelavnejšimi pa tudi ne med najslabšimi organizacijami v okraju. Pri vzgoji članstva, kakor tudi pri izpolnjevanju gospodarskih nalog so imeli precej uspehov, največ pa še pri kulturnoprosvetnem delu.

Pričelo se se gasilsko letne skupščine

V Ljutomerskem okraju so pričeli z rednimi letnimi gasilskimi skupščinami. Te so zelo živahne, saj jih je večina zelo dobro pripravljena. Najbolj pripravljeno skupščino je doslej imelo gasilsko društvo v Ivanjkovcih. Zbrana poročila, plan dela, finančni proračun, vse so dobro pripravili. Na skupščino pa so prišli vsi člani. Ne dajo se zlepa, saj imajo prehodno zastavico OGZ.

Omemebe vreden je tudi sklep butečevskega gasilskega društva. Za vsako ceno si hočejo v letošnjem letu osvojiti prehodno zastavico Zveze in biti najboljši. Tudi mi jim želimo uspeh.

Veliki izdatki za oborožitev

Tekmovanje v oboroževanju, ki se je pričelo ob izbruhu vojne na Koreji, je doseglo letos že tolikšen višek, kot še nikoli v mirnem času. Vse zapadne države — še bolj pa vzhodne iz sovjetskega bloka — dajejo od 20 do 40 odst. vseh državnih izdatkov za vojsko oziroma oborožitev (naša država daje za vzdrževanje vojske in izgradnjo vojne industrije letos 25 odst. izdatkov državnega proračuna). Vse pa so letos prekosile ZDA, kjer so letos določili dve tretjini vseh izdatkov v proračunu za oborožitev lastne in tujih armad.

Predsednik Truman je predložil ameriški Kongresu proračunski načrt za proračunsko leto 1952-53. Ta proračunski načrt predvideva 84 milijard 250 milijonov dolarjev izdatkov (dolar je 300 dinarjev). Skoraj dve tretjini tega zneska — nad 52 milijard dolarjev je Truman predvidel za oborožitev. Vlada ZDA hoče imeti ob koncu letošnjega leta že okrog 4-milijonsko armado, preko 400 vojnih ladij in 143 letalskih skupin. Današnje oborožene sile ZDA štejejo

Na obnem zboru so se pomenili tudi o bodočem delu in naloge zabeležili v sklepe. Člani so izrazili tudi željo, naj se mnenje frontovcev bolj upošteva ter se njihove želje in predlogi rešujejo, v kolikor bodo izvedljivi. Pomenili so se tudi o »črni blaginji«, kakor so nekateri ljudje raztrosili vesti, češ da jo v Korovcih ustanovljajo. Ta blaginja pa ni skrita niti črna, pač pa se v njej zbira denar za gradnjo kulturnega doma. Z varčevanjem in delom si bodo vaščani zgradili svoj dom, katerega temelji že stojijo. Ko bodo dom dogradili, bodo gotovo lahko ponosni nanj.

Korovci so znani tudi po svojih gasilcih, ki so se v lanskem tekmovalstvu dobro odrezali. Na zadnjem obnem zboru pa so z negotovanjem ugotovili, da so v krajevnem proračunu bili prikrajšani od sosednje gasilske čete Cankova. Čeprav skrbijo, da bi si tim več dohodka, ustvarili sami, bi jim tak pri-spevek tudi bil potreben.

Tudi mladinska organizacija si je izvolila nov odbor. Včasih je bila delavna, zadnji čas pa je malo popustila. Kakor kaže, pa bo spet postala delavnejša. To upanje daje tudi novi mladinski odbor in uspešen zadnji sestanek.

Če prodajaš živino brez potnih listov...

Kmetica Ivanka Ploj iz Cogotince je prodala v Osek enega vola brez potnega lista, dočim je Janez Cigula iz Zupetince pripeljal prašiča iz Prekmurja brez potnega lista. Zato sta bila kaznovana, ker sta vedela, da je to kaznivo dejanje, vsak na 2000 dinarjev denarne kazni. —j.b.

že okrog 3 milijone mož. Od pričetka korejskega spopada so se pomnožile najmanj za 200 odst.

Za pomoč v oboroževanju drugih držav bodo ZDA izdale letos nad osem milijard dolarjev. Od tega bodo samo zapadnoevropske države prejele orožja, streliva in surovine v vrednosti 6,5 milijard dolarjev. Za bližnji Vzhod in za Afriko bodo ZDA prispevale 626 milijonov dolarjev, za ostalo Azijo in pacifiško področje blizu eno milijardo dolarjev in za Južno Ameriko 59 milijonov dolarjev.

Truman se posebno zavzema za ojačanje evropske armade, ki bi naj postala tako močna, da bi lahko odbila sleherni napad s strani SZ. Vse to je torej rezultat politike »miroljubnih« voditeljev Sovjetske zveze. Koliko denarja bi lahko šlo za odstranitev zaostlosti posameznih delov sveta, koliko bi se lahko dalo za zboljšanje življenjskega standarda po vsem svetu, če bi moskovski generali ne računali na osvojitve sveta, če bi ne pričeli z vojno na Koreji itd.

Sedaj še Tunis

V zadnjih dneh je prišlo v francoski koloniji ob Sredozemskem morju — v Tunisu do precejšnjih neredov. Tuniški narod zahteva vedno osterje od Francije, da bi postala Tunizija popolnoma samostojna država. Tuniški zastopniki so se obrnili že celo na Generalno skupščino Združenih narodov, ki pa še ni dala odgovora. Francoska vlada vsaki razpravi o tuniskem vprašanju odločno nasprotuje, češ da je to njena notranja zadeva. Tuniske težnje zagovarja predvsem arabske države.

V Tunisu je prišlo v zadnjih dneh do mnogih demonstracij in celo do incidentov z orožjem. Več nacionalističnih in komunističnih voditeljev so francoske oblasti zaprle. Francija ima sa-

daj v Tunisu delegacijo, ki hoče rešiti napeto stanje v deželi. Kakor znano je tudi sosednja francoska kolonija — Moroko že vložila pritožbo na OZN, češ da ji Francija krati nacionalne pravice in da zatira in izkorišča ljudstvo.

Angleži preiskujejo egiptovsko mesto

Vojaški britanske brigade so obkolili arabski del egiptovskega mesta Ismailije, kjer so sumile zbiranje gverilcev, skladišča orožja itd. Britanske čete so »mesto obdale z žico in pričele preiskovati od hiše do hiše. Sumljive osebe sproti odvajajo. Med preiskavami je prišlo nekajkrat do bojev med gverilci in britanskimi četami, pri katerih je bilo ubitih več ljudi iz obeh nasprotnih si strank. Po angleških virih so egiptovske podtalne sile ubile tudi neko ameriško opatico. Incident bo preiskala mešana komisija britanskih, ameriških in francoskih predstavnikov.

Britanske čete so doslej odkrile na muslimanskem grobišču večje skladišče orožja in streliva, poleg tega pa tudi tajno izdelovalnico ročnih bomb. Angleži so pri demonstracijah v Egiptu pričeli uporabljati že tudi plin solizev. O sporazumu med Vel. Britanijo in Egiptom še vedno ni nobenega izgleda.

RIM. Italija je doslej dobila od ZDA v okviru Marshalovega plana 1290 milijonov dolarjev. Brez te pomoči bi Italijani danes zelo težko shajali.

Vel. Britanija zaprla 9 konzulatov v Perziji

Na zahtevo perzijske vlade je britanska vlada zaprla v Perziji devet svojih konzulatov. Perzijska vlada je svojo zahtevo o ukinitvi britanskih konzulatov obrazložila s tem, češ da se britanski konzulati vmešavajo v notranje zadeve Perzije. Britanska vlada bo svoje ljudi odpoklicala, perzijske nameščence pa odpustila iz službe.

Končno Francija spet dobila vlado

Po petnajstdnevni krizi je radikalni socialist Edgar Faure končno uspel sestaviti novo francosko vlado. Od 26 ministrov nove vlade je 22 ministrov iz stare vlade in le štiri so novi.

Vez z rojstnim krajem

V prihodnjih mesecih bo več sto naših ljudi šlo na sezonsko poljsko delo na jug naše države. Ker pa se ljudje v tujem kraju mnogo zanimajo za svoj rojstni kraj, jim svetujemo, da se naročijo na domači list »Ljudski glas«. V katerem koli kraju naše države lahko prejemo list za enako naročnino, kot v domačem kraju. Z ozirom na sedanjostno poštnino jih bo list za nizko ceno seznanjal z novicami iz domačega kraja.

Kdor še ni naročnik, se lahko na novo naroči, dosejani naročniki pa nam lahko sporoče spremembo naslova. Naročnice ni treba pošiljati v pismu ali na dopisnici, temveč lahko le pošljete naročnino na naš čekovni račun »641-90332-2, Ljudski glas uprava M. Sobota«, na zadnji strani srednjega dela položnice pa napišete »nov naročnik«.

Podjetne žene v Selu

Sekcija žena pri OF v Selu je priredila kuharski tečaj. Največ zasluga za pripravo tečaja ima sekretarka sekcije Vilma Kerčmar, brez dvoma pa tudi sekcija žena kot celota, saj je tečaj obiskovalo 21 žen in deklet. Tečaj je začel 1. decembra lanskega leta. Do 20. decembra so se zbirale vsak popoldan, pozneje do 6. januarja, ko je bil tečaj zaključen, pa so se po ves dan vadile v kuharskih spretnostih. Tečaj je vodila učiteljica v Fokovcih Elza Čarni. Na tečaju pa je pomagal kot predavatelj tudi učitelj iz Fokovce Koloman Čarni. Predaval je dvakrat tedensko o zdravstvu, čistoti in socialistični vzgoji otrok.

Žene in dekleta pa se niso usposabljele le v strokovnih kuharskih sposobnostih, temveč je vodstvo sekcij pokrbelo tudi za prosvetno delo. Ob zaključku tečaja so nastopile z igro »Ne-vih-ta«. Učile in vadile pa so se v večernih urah po končanem učenem načrtu za tisti dan. Zato so zaključek tečaja tudi primerno proslavile. Po odskrenem nastopu so odprle razstavo kuharskih izdelkov in tako pokazale, kaj so se naučile. Sledila je tudi plesna zabava. Z dohodki prireditve in zabave pa se

Vžigalice niso za igračo

V nedeljo popoldne je začelo goreti v Okrajni opekarni Ljutomer. Zgorlel je del šupe, ki je tamkaj stanujočim delavcem služila za drvarnico. Takoj so prihiteli industrijski in mestni gasilci, ki so požar omejili, da ni zajel še ostali del sušilnega prostora in sosednjih zgradb. Požar so zaneli otroci, ki so se z vžigalicami igrali v drvarnici. Sikod trojita Milhberger in Stunec na nezavarovani opremi, dočim so opekarniške naprave krite z zavarovalnico. C. K.

Kdo sme klati živino

Zadnji čas se poraja med ljudstvom, zlasti med kmeti, mišljenje, da je s sprostitvijo obvezne prodaje mesa in živine odpadla prepoved klanja živine. Tako si razlagajo mnogi, čeprav bi morali vedeti, da se brez predhodnega pregleda meso-oglednika meso ne sme prodajati za široko potrošnjo, ker za to veljajo posebni zdravstveni predpisi. Prekupčevanje živine za črni zakol pa je sušmarstvo v mesarski obrti, kar je najstrožje prepovedano.

Nedavno sta se zaradi takšnih prekrškov zagovarjala pred sodiščem za prekrške v Gornji Radgoni brata Friderik in Janez Siebinger, doma iz Rožen-grunda. Kaznovana sta bila po 2000 din denarne kazni.

Podoben primer je zagrešil kmet Jožef Ratnik iz Plitvice, ki je goveje meso od zaklanega goveda prodal po 120 din 'n svinjsko po 150 din za 1 kg. Tudi Ratnik je bil kaznovan. Podobnih primerov kaznovanja za slične prekrške je bilo še več. Prebivalstvo se opozarja, da je prislilni zakol dovoljen samo vsled nesreče. V takem primeru lahko lastnik prodaja meso le z odobritvijo oblastvenih organov za razprodajo mesa od zaklane živine.

V obmejnem pasu bivajoče osebe morajo imeti obmejna dovolila

Vedno pogostejše se dogajajo primeri, da bivajo razne osebe v obmejnem pasu brez potrebnih obmejnih dovolil. Marija Janežič iz okolice Celja je bivala od lanskega poletja brez obmejnega dovolila v Plitvickem vrhu. Za ta prekršek je bila kaznovana z 2000 din denarne kazni na Sodišču za prekrške v Gornji Radgoni. Kaznovani pa bodo tudi lastniki stanovanj, če bodo imeli na stanovanju osebe brez obmejnega dovolila.

Razumevanje Sveta za prosveto in kulturo v Ljutomeru za podpore dijakom

Murskosoboški dijaški dom se je s porastom števila dijakov in ustanovitvijo učiteljskega znatno razširil, saj je naraslo število gojencev od 68 na 260 v šolskem letu 1951/52 in 37 vajencev. IO in poverjeništvu za finance OLO Murska Sobota je pri tej razširitvi mnogo pomagalo, saj je odobrilo samo za opremo v letu 1950 nad 770.000 din, v letu 1951 pa je bil dom odobren najvišji budžet z zneskom 1.824.000 din. Ostali kraji, iz katerih so tudi gojenci, pa niso ničesar prispevali. Svet za prosveto in kulturo v Murski Soboti je z upravo doma stalno izboljševal celotno stanje doma, tako da je danes stanje dobro.

Poslovanje doma s skupno 297 gojenci v začetku novembra leta 1951, ko so vse vzgojne ustanove začele s samoupravo, pa bi bilo gotovo pretežno in bi bilo na škodo gojencev, če v

tem prehodu uprava doma ne bi bila dovolj skrbna, in če ne bi dobila potrebne pomoči. Tako pa je uprava doma lahko določila primerno vzdrževalnost, ki pa se stalno niža, kar je cilj našega celotnega upravljanja.

Tudi ta prehod so v Murski Soboti razumeli, saj je Poverjeništvu za finance OLO v Murski Soboti seji določil še 200.000 din znesek za kritje stroškov. Tovarna perila v Murski Soboti je dodelala 200.000 din, Tovarna mesnih izdelkov 10.000 din za svoje vaje, IOOLO pa je na zadnji seji določil še 200.000 dinarjev.

Uprava dijaškega doma v Murski Svoboti se je obrnila na razna podjetja in Svete okrajev Lendava, Radgona in Ljutomer s prošnjo, da bi po možnosti prispevali za revnejše dijake iz svojih okrajev, ker se po »obstojećih predpisih« domovi vzdržujejo tudi iz daril in volil. Saj je v dijaškem domu v Murski Soboti trenutno iz okraja Lendava 50 gojencev, iz okraja Radgona 29, iz okraja Ljutomer 49 gojencev in iz Ptujja 7 ter iz okraja Murska Sobota 70 gojencev, katerih socialno stanje je zelo različno.

Svet za prosveto in kulturo v Lendavi je na to prošnjo nakazal 60.000 din za svoje dijake, Svet za prosveto in kulturo iz Radgone 20.000 din, OLO Ptuj pa 6000 din; vsi pa so obljubili

tudi za nadalje prispevek po svojih možnostih.

Svet za prosveto in kulturo v Ljutomeru pa je v imenu raznih svetov in poverjeništev, ki so prejeli prošnje dijaškega doma, poslal upravi dijaškega doma sledeči dopis:

»Stev. III-F/40. — Predmet: podpora dijakom. Na Vaše številne vloge, ki jih pošiljate na razne Svete in poverjenstva tukajšnjega okraja glede dodelitve podpore dijakom, ki stanujejo v Vašem domu, a so doma iz ljutomerskega okraja, Vam sporočamo, da po obstoječih predpisih, s katerimi ete verjetno seznanjeni, se morejo posamezni starši z utemeljenimi vlogami in potrebnimi potrdili obračati na pristojni Svet za socialno skrbstvo za pomoč. Nikakor pa ne more uprava dijaškega doma nadlegovati v imenu »revnih dijakov« posamezna poverjenstva oziroma Svete za pavšalno podporo. S. F. — S. N.

Predsednik sveta: A. Pirher, l. r. »

Ce so te prošnje razumeli v ostalih okrajih, ki so tudi seznanjeni z »obstojećimi predpisi«, se nam zdi neverjetno, da se z dobro voljo tudi v gospodarsko močnem ljutomerskem okraju ne bi našla sredstva za slično podporo. Ali v Ljutomeru tako rešujejo problematiko vzgojnih ustanov in ali je tako reševanje pravilno? Jo.

Kdo je kriv slabih razmer v KDZ lanhova?

Janhovska KDZ v radgonskem okraju spada med mlajše zadrudne gospodarstva. Ustanovljena je bila l. 1949, ko so v zadrugu vložili po zakonu o agrarni reformi dodeljeno zemljo agrarni interesenti-kolonisti. Raztresenost zadrudnih površin po 3 vaseh je zaradi velike oddaljenosti polj še bolj oteževala delo neizkušenemu vodstvu. Zato je to že splošno prehajalo iz rok v roke. Vodstvo in zadrudniki pa so se preveč zanašali na pomoč države in niso prišli sami dovolj resno za svoje delo. Saj so nekateri člani vstopili zgolj iz špekulantskih namenov, kar posamezniki s svojim razbijalskim delom pogosto dokazujejo.

Sam predsednik zadruga Janez Debeljak vsa leta ni dokazal, da misli v zadrugu resno napredno gospodariti v korist vseh zadrudnikov. Nasprotno, preveč se zaposluje pri delu na svoji ohišnici. Prepogosto pa govori, da njegova družina ne bo stradala kruha, dokler bo on predsednik zadruga. Pošteno zadrudniki janhovske zadruga pa se sprašujejo, na kak način je prišel predsednik do priznanih 150 delovnih dni v zadrugu v prvem polletju 1951, ko pa je bil pre-

Nevarnega vlomilca so prijeli

Organi poverjeništvu za notranje zadeve v Lendavi so pred dnevi končali s preiskavo proti Francu Kostriču iz Male Polane, ki je obdolžen, da je lani zagrešil več vlomnih tatvin.

Obdolžen se je lotil umazanega posla pri strankah, kjer so mu bile poznane domače razmere. Tako je 15. septembra 1951 ob 8. uri zjutraj po preloženem ogledu vdr v stanovanje Stefana Horvata v Nedelici in mu odnesel iz omare 27 tisoč din. Pozneje je služil pri Stefanu Šernek v Mali Polani. Ko je izvohal, kje hrani gospodar ključke, je službo zapustil in se čez nekaj dni povrnil ter »osvobodil« 11 gospodarjevih tisočakov. Ogledal si je tudi stanovanje Ivana Špilaka iz Male Polane, izkoristil nebudnost domačih in jim pobral iz omare 8000 din.

Koštrici, ki je svoja dejanja v celoti priznal, je z ukradenim denarjem poplaval in veseljal po gostilnah. Svoje udobno življenje je končal med rešetkami, kjer čaka, da mu bo okrožni sodišče v Mariboru odmerilo pravično nagrado.

Bukovčanke so izprašali za gasilke

V Bukovnici — od vseh prometnih zvez odrganji vasi — lendarjskega okraja — so pred kratkim prvi končali s tečajem za izprašane gasilke. Vas, ki šteje 38 hišnih števil, je poslala 23 gasilcev pred ocenjevalno komisijo. Med tečajniki je bilo 11 mladink, skratka vsa dekleta iz vasi.

Preizkušnjo pred komisijo gasilskih strokovnjakov je preslalo 10 tečajnikov z odličnim, 12 tečajnikov s prav dobrim in en tečajnik z dobrim uspehom. Odlikovale so se zlasti mladinke.

MALI OGLASI

Kompleten gepelj (vitelj), potreben manjšega popravila, ugodno proda Ludvik Rožman, Boračeva 14, pošta Slatina Radenci.

Kompleten diferencial za 3-tonski avtomobil kupim. Ponudbe s opisom pošiljate na naslov: Martin Rubin, p. Ivanjkovci.

Preklecjem izrečene žavljivke tov. Viljemu Kovaču, sanitarnemu tehniku, Radgona. — Rudi Farič, Radgona.

Dober in močan pisalni stroj kupim. Naslov v upravi lista.

Nove moške polčevlje, črne, št. 43 poceni prodam. Naslov v upravi lista.

Prodam tesan les za gospodarsko poslopje. Dolžina 12 m x 7 m širine, Viljem Balek, Nedradnovci 38, pošta Gornji Petrovci.

Lendavsko kulturno življenje

Brnenje vrtnih strojev, ki potiskajo svedre v zemeljske globine, in nič kaj prijeten vonj temnozelenih tekočin, ki prihaja iz zemeljskih nedrj — vse to lahko opaziš ob visokih stolpih raztresenih po prostranem polju ob Lendavi. Tu je Dolnja Lendava — središče belih rudarjev!

Stopamo po oledenih lendavskih cestah. Na veliki oglasi deski nas vabi preprosto: »Ljudska univerza...« predava tov. ing. Radoničič o nastanku zemlje. Vstopnina 5 din. Tov. ing. Radoničič je menda edini strokovnjak »Nafte«, ki se je potrudil in stopil pred svoje slušatelje. Najčisteje poslušajo Lendavčani dr. Breznika in zdravnico, predaval pa jim je tudi tov. Rogelj (Spolna vzgoja v družini), učitelj Banfi (O nastanku živih bitij), žene pa so se poučile o negi dojenčkov. Po številu skromen predavateljski krožek je imel v letošnji sezoni blizu 20 predavanz.

Zanimive so številke, ki povedo, da so predavanja na podeželju mnogo bolj obiskana, kakor pa v Lendavi. Padec števila lendavskih slušateljev od 130 na 60 pri zadnjem predavanju potrjuje to trditve. Pa ni menda kriva vstopnina...

Možakar, ki smo ga pobarali o SKUD »Miška Kranjca« je povsili glavo in zatislil oči. Zdelo se mu je, da je pred njim nekakšen direktor, ki mu je predlagal, da bi se predsednik društva tov. Bitenc branil da bi sklical občni zbor. Vse, kar je odgovoril, je bilo: »Kaj bo poročal, to je poglavje zase. Brez dvoma bo to klavirski orkester o nepopravi članarini, o razpuščenih sekcijah in članih. Dramatski skupini — slovenska in madžarska — od katerih so Lendavčani največ pričakovali, sta se v začetku lanskega leta »praktično« razšli. Enaka usoda je doletela tudi poznano folklorno skupino in pevski zbor, ki se je »posrečeno« zreduciral na sekstet (sicer pa se tudi člani tega pevskega kolektiva neredno udeležujejo pevskih vaj). Pojemajočim življenjskim utripom v sekcijah SKUD so se postavili po robu gasilci in ustanovili svoj orkester (seveda ne pod firmo SKUD!), uvidevši, da so Lendavčani dostopni kulturnim dobrinam in potrebujejo kolektiv, ki jim bo te dobrine posredoval.

V »kamrici«, kamor najčisteje zahtevajo ljubitelji knjige Ivan Horvat, Marija Hajduk, Milica Gruškovnjak, Marija Lončeva in Vlado Kojžek, najdemo zelo podjetnega knjižničarja Lindtja. »Kamrica« — da jo tako imenujemo — je mala soba brez peči, z malim okencem, in če ste visoke postave, s prenzlikim vzhodom. Lindtja smo našli sredi dela, oblečen je bil v zimski plašč, sicer bi nabelel. Maji prostorček, ki lahko sprejme desetino ljudi, je vzrok, da se ob

nedeljah ustavljajo ljudje v repu pred knjižnico...

Lendavska, bolj »okrajna« ljudska knjižnica je edina sekcija SKUD, ki jo poznajo vsi Lendavčani in okoliški prebivalci. Ustanovili so jo leta 1949. Takrat je štela 828 slovenskih in 3 madžarske knjige, letos pa je v njej shranjenih 3906 slovenskih in 750 madžarskih knjig. Lani jo je obiskalo 114 mladincev in 367 rednih odraslih čitalcev, ki so si izposodili nad 8000 slovenskih in 6000 madžarskih knjig, kar je lep uspeh za malo lendavsko mesto. Lendavsko se zanimajo za knjige okoliški Madžari in prekmurci kmetje. Najbolj čislana so dela Jurčiča, Vodnika, Tavčarja, Ingoliča, zbirke del svetovnih klasikov »Modra ptica« in »Hram ter dela Karoline. Mladina zelo rada prebira Zupančičeva knjižna dela.

Prostori knjižnice, ki smo jih že opisali, so neprimerni za to kulturno ustanovo. Zato verjamemo, da mora imeti knjižničar železne živce, zlasti v stisnjem in nezakurjenem prostoru ter okoliščinah, ko mestne ustanove in organizacije ne skrbijo dovolj za knjižnico. Dostihmal je pomagala knjižnici le Okrajni ljudski odbor z 31.000 din. Ljudska prosveta Slovenije z 10.000 din in Zveza borcev s 5000 din. Mestni odborniki, ki bi se radi videli etiketo »mestna knjižnica« nad vzhodom, so dosedaj nanjo kaj radi pozabljali. Ali knjižnica ni ustanova, ki služi kulturnemu napredku meščanov? Mirno lahko rečemo, da je s svojimi uspehi zanesljiv barometer, ki kaže, da tudi Lendavčani cenijo kulturne pridobitve našega ljudstva in segajo po njihovih dobrinah. Ko so na zadnji sej okrajnega odbora Ljudske prosvete sklenili, da bodo nagradili knjižničarja z 10.000 din (to je edina nagrada za njegovo delo v lanskem letu!), so posamezniki debelo gledali. Ni jim šlo v glavo, zakaj njemu nagrada.

Kulturni krog (mislimo na nekatere učitelje in izobražence) je v preteklem letu močno zane-maril izvenšolsko delo z mladimi, in z lastno posameznimi delavnimi prosvetarijem pripomogel, da je mestno SKUD lani le životalilo.

Mnogo bi lahko napisali o vzrokih, ki so potisnili lendavsko mesto v kulturno zatise, vendar menimo, da bo o tem izrekel zadnje besede blajžaj, se občni zbor SKUD, ki mu želimo, da bo po zgledih nekaterih podeželskih skupin (V Polanah) pometel s sedanjimi napakami in uspel, da bo kulturni utr-paj Lendave dostojen močno utripajočemu življenju belih rudarjev na donosnih naftnih polj-nah.

Najstarejša otroška igrača

V Perziji so arheologi našli nad 3000 let staro igračo, ki je iz kamna in ima obliko jezika. Znamenito igračko hranijo v pariškem Louvru. Arheologi pravijo, da so imeli najboljše igračke otroci starih Egiptčanov. Igračke so bile tako spretno iz-

Gostovanje SKUD „Kajuh“ iz Rakičana

Pretekli teden je dramska skupina SKUD »Kajuh« iz Rakičana gostovala v Soboti z Goldonijevim veseligr »Krcmarica Mirandolina«. Igro je režiral ing. Franček Cegnar, ki ni imel ravno lahkega dela. Zasedba vlog je bila v glavnem dobra. Posebno Franček Cegnar kot Marki di Ferlipopoli je do-bro odigral svojo vlogo in je bil precej boljši od ostalih. Najbolj se mu je približala Eva Kobližek kot Mirandolina, ki je vložila precej truda, da bi svojo vlogo čim bolj podala. Tudi ostali so bili več ali manj uspešni. Zasedba ostalih vlog je bila sledeča: Viteza Ripafata je odigral Tonček Bolkovič, grota

SKUD »Kajuh« iz Rakičana je v nedeljo nastopil s svojo dramsko družino v G. Radgoni. O tej družini smo že pisali; toda po njenem najnovejšem nastopu moramo ponovno pisati o njej. Že sam sestav družine, v kateri zraven delavca na posestvu nastopa njihov direktor, zraven nameščenke posestva predsednik delavskega sveta ali predsednik upravnega odbora, zraven vaščana iz Rakičana inženir na posestvu, nam pove, da so ti ljudje združeni ne samo v produkciji, ampak da jih tesno družijo tudi kulturno društveno življenje izven delovnega časa. Tako se skupno borijo za kvaliteto dela, kakor na posestvu, tako tudi v družini.

Je pa še nekaj zelo dobrega v tej družini; to je izbira snovi s katero nastopa. Program njene-ga dela je od nastopa do nastopa boljši in tudi sama izvedba je kvalitetnejša. Ljudje, ki so napolnili dvorano v Gornji Radgoni, do zadnjega kotička, so s prireditelji šli zadovoljni. »Lepo je bilo,« »Moram jim čestitati,« in slinčene pogovore sem slišal ob

Albafiorita ing. Matija Absec, natakarija Fabricia Koloman Smodiš, Dejanirio in Hortenzio Danica Pihler in Anica Bagari!

Z ozirom na skrajno neprimerno oder v telovadnici državne gimnazije v Soboti, kjer je bila veseligr odigrana, so se kar posrečeno rešili svojo nalogo, ki je bila precej zahtevna.

Dramska skupina SKUD »Kajuh« iz Rakičana je znana kot ena najbolj delavnih, ki se loti tudi težjih stvari. Pri tem je dosegla že lepe uspehe tudi z gostovanji izven okraja. Upati je, da bo dramska skupina SKUD »Kajuh« nadaljevala s takim delom in bo brez dvoma dosegla še lepše uspehe.

odhodu ljudi iz dvorane po uprizoritvi »Krcmarice Mirandoli-ne«. Mislim, da je to najlepša ocena za družino.

Nimam namena tukaj govoriti o posameznih vlogah, ker bi to zahtevalo preveč prostora, pač pa moram poudariti, da je družina kot kolektiv dosegla zelo lep uspeh.

Družina je nastopila v Rakičanu, v Gornji Lendavi, Soboti in Gornji Radgoni, a v nedeljo bo nastopila pri Sv. Juriju ter pozneje še na manjših odrih. S tem svojim delom opravlja za-hvalno in vzgojno vlogo za po-deželjske družine kjer nastopa Družina je do danes dosegla zelo visoko stopnjo v izvajanju pod vodstvom ing. Cegnara, ki tudi sam nastopa kot igralec. V kratkem se nam bo predstavila z novim delom, katerega so že začeli študirati.

Želim jim, da bi s svojim de-lom zajeli čim več vaščanov, da bi dosegli svoj namen, da v Rakičanu dogradijo zadržni dom, ki jim je potreben za njihovo nadaljnje delo. Prepričani smo, da bodo želi vedno več uspehov

Kaj bo prinesla človeštvu atomska energija?

Ne samo množično smrt, kakor nas strašijo vojni hujskači, am-pak tudi mnogo dobrega, kar bo lahko spremenilo lice celih po-krajin, njih podnebje in življe-nje. Govore že o atomskih cen-tralah, ki jih bodo baje lahko postavili kje sredi oceana, na dnu morja ali pa sredi kake pu-ščeve. Delale bodo brez ljudi, avtomatično. To je tudi potreb-no in nujno, ker se bodo v nje-nih »kotlih« ustvarjale nevarne radioaktivne snovi. Že samo za-to jih bo treba upravljati iz da-ljave in avtomatično. Znanstveniki trde, da si bo človeštvo s pomočjo atomske energije osvo-jilo velikanse zemeljske površine, ki so do danes popolno-ma nelzkoriščene. Tako utegne v temi polarne noči zagoreti luč, a Sahara bi bilo mogoče spre-

meniti v žitnico Evrope itd. S to prečudovito energijo bo človek lahko ublažil neznosno pušča-vsko vročino, iz zemeljskih glo-bin ali iz morja pa bo trpal vo-do in z njo namakal pustinje. Atomska energija bo spremenila tudi podnebje. Preusmerjala bo tudi množico vode in zraka. To-plota bo potovala v mrzle kraje in narobe. S pomočjo atomske energije, ki bo v prihodnje slu-žila tudi kot kurivo, bodo zbliz-ali najbolj oddaljene kraje, saj bo vožnja med njimi trajala le nekaj ur. Z atomskim zračnim ladjem — raketami — se bo človek nemara lahko napotil še na druge planete, najprej mor-da na Mars.

Za kaj vse lahko porabimo sol razen za kuho

V špirtu ali salsiakovem cve-tu raztopljena sol odpravi vse mastne madeže iz blaga; s slano vodo lepo in hitro očis-timo pleteno opravo; v slani vodi se dobro pere tudi črno suknjo, ne da bi izgubilo bar-vo ali se uskočilo; s soljo, raztopljeno v kisu, sna-žimo predmete iz medij;

ŠPORT

Tudi v M. Soboti imamo planince

Planinsko društvo M. Soboti je pred kratkim imelo redni letni občni zbor. Število članov se je v drugem letu povečalo od 180 na 360. Od teh je preko 140 mladincev in okrog 20 pionirjev. To kaže, da je zanimanje za planinstvo pognalo svoje korenine tudi v prekmurskih ravninah. V preteklem letu je društvo pri-redilo mnogo izletov v bližnje in daljne planine. Planinci so obiskali Hrvatsko Zagorje (pla-ninsko kočo na Ravni gor, pre-lepo Trakošćansko jezero), obis-kali so Plitvička jezera in pre-hodili divno Soško dolino in Trento ter se povzpeli na po-nosni Triglav. Tudi Beltničani so se lepo odrezali. Tov. Koča je posnel krasne slike z naših planin, ki kažejo njegov umet-niški okus. Razstavljene so v izloženem oknu Planinskega društva in vzbujajo splošno za-nimanje.

Izvolili so si novi odbor s

predsednikom Miroslavom Ro-sinom, tajnico prof. Ireno Men-cinger in propagandistom prof. Joškom Pezdircem. V delovni program društva v bodoči e-zoni so zapisali ureditev koče na Dolitu, za kar bo društvo za-prosilo podjetja za denarno po-moč. Spomladi in poleti bodo priredili mnogo izletov, med nji-mi najlepši, obisk slovenski Ko-roški, na povabilo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Zeleli bi si dobiti tudi stik s Planinskim društvom v Ljuto-meru, ki jim je najbližje. Pa jim doslej ni uspelo. Tudi Dolnje-lendavčanov še ni uspelo pri-tegniti, dasi je tam mnogo pla-nincev.

Zanimanje za smučarstvo pa opada vsled zadnjih slabih, orez-nežnih zim. Smučarski klub »Mura« bo v sedanjí sezoni pri-redil večredni smučarski izlet in tečaj na Pohorje.

Uspehi Telovadnega društva Ljutomer

Konec preteklega meseca je Telovadno društvo Ljutomer na-redilo obračun svojega dela v preteklem letu. Čeprav mnogi ljudje to društvo podcenjujejo, je doseglo mnogo uspehov, kar je na občnem zboru prikazal zelo obširno predsednik društva tov. Tonček Znidarič. To pa ni izjemni slučaj le v Ljutomeru, da se za telesno vzgojo in telovadna društva premamo zmejni, predstavniki oblasti in politič-nih organizacij. Zato so se mno-gi začudili, da je društvo svoje naloge še tako uspešno izpol-nilo, čeprav so uprava društva in vaditelji dobivali tako malo pomoči.

Upravo društva so sestavljali sami mladi vodniki oddelkov, ki so delali dnevno kot strokov-njaki v telovadnici in izven nje. Dela so imeli precej, saj je dva-krat tedensko telovadilo 171 čla-nov od najmlajših pionirjev do odraslih mladincev in zrelih lju-di. V preteklem letu so vsi va-ditelji naredili 1520 telovadnih ur. Članstvo so vzgajali fizično, kar pa vpliva tudi na duševni razvoj, in jih pripravljali na razne nastope in tekmovanja.

V preteklem letu so člani društva uspešno izvedli akademijo, večji letni nastop, sodelovali so na nastopu v M. Soboti in Cve-nu, tekmovali so za republiško prvenstvo in so mladinke do-segle sedmo mesto v Sloveniji, med člani, ki so tekmovali v orodni telovadbi pa je bil naj-uspešnejši Tonček Znidarič v II. razredu. Razne ekipe so tekmo-vale v namiznem tenisu, odbojki, plavanju, atletiki itd. Dru-

s prav drobno soljo čistimo preproge, in sicer tako, da jih potresemo s soljo, potem pa obrišemo z vlažno krpo; če nas je pičila čebela ali osa, položimo na kožo malo solne kaše, pa nam ne oteče.

Ali že veš, da v Murski Soboti pripravljajo pustno maškerado?

Pred njim so vstajale stvari, o katerih prej ni mnogo razmišl-jeval in z njimi ni računal kot z resno zadevo. »Pomisli, Jože, če bi se tako na hitrem poročil, kam bi pe-ljal ženo!« ga je svarila mati mirno, kot bi mu le razlagala svoje misli. »Zaenkrat ne mo-reš nikamor drugam kot do-mov. Pa bi Anica hotela priti k naši hiši? Si jo že vprašal? In kaj bi rekli njeni starši?« »Kaj me brigajo njeni starši! Da bi le Anica držala svojo besedo!« jo je zavrnil sin neje-voljno.

»Ne govori tako! Starši jo lahko razvedijo.«

»Sama si bova ustvarila svoj dom. Sla bova v Francijo, v svet.«

»Nepremišljeno govoriš, Jože. Če bi Anici bilo hudo, bi ti lahko očitala, da si kriv njenih težav, ker so jo le zaradi tebe starši zavrgli... Ne smeš tako, Jože, kajti njeni starši so že sedaj neprijetni z nami. Njen oče me zadnji čas gleda zelo neprijetno in pri srečanju se mu ne zljubi niti govoriti. Go-tovo zaradi tebe, ker te ne ma-ra za zeta. Anica pa ga zaradi tebe noče ubogati... Jaz pa ne maram sovraštva, najmanj pa v sorodstvu.«

Jože ni hotel materi pritr-diti niti ji ni mogel ugovarjati. Si-cer si je na tihem priznaval, da mati menj prav. Toda raz-mere, v katere je zašel, so za-htevale drugačno odločitev. Tima in donos mu nista dopu-ščala priznati resnico. Ali pa ljubezen, kakor se mu je zde-

lo. Zato je kljubovalno molčal.

»Razumi nas, Jože, da ti ni-smo nasprotniki zaradi Anice!« je materi pomagal oče. »Toda življenje ima svoja pravila, čež katera ne moreš. Starši vedno skrbijo, da bi njihov sin dobil čim premožnejšo nevesto in hčerka čim premožnejšega že-nina. To pa privede navadno do tega, da si fantje in dekleta morajo izbirati svoj par med enakimi premožnimi, kot so sa-mi. Temu se morajo vsi poko-ravati...«

»Zaradi tega pa si ni vredno razbijati glave in greniti živ-ljenja. Saj so dekleta skoraj vsa enaka. Glavno je, kaj ji starši lahko nudijo in ob poroki dajo; pri polnem železcu pride lju-bezen sama od sebe, je končal oče.

»Ne vem, če ste tako govorili, ko ste bili še fant,« ga je za-vrnil sin.

»Seveda nisem. Pozneje pa sem se prepričal, da je tako. Včasih pa celo rečem, če bi to vedel, kar vem sedaj, takrat, ko sem bil še fant, se nikoli ne bi poročil. Ti pa si zaradi ene-ga dekleta hočeš toliko greniti življenje, kakor da ne bi bilo nobene več na svetu. Je mar tega vredna?«

Kakor da je preslišal zadnje vprašanje, je Jože odgovoril:

»Prav; če se sedaj ne poro-čim, pa se nikoli ne bom.« Si-cer odločitev ni bila tako lahka, kot so bile izgovorjene besede. Zato si je še vedno znovič za-stavljaj vprašanje, kaj storiti.

(Nadaljevanje sledi)

GRICKI VANC:

BRATOVA KRI

»Povazuje, kakor si tudi ti, ko si bil doma,« mu je odgovo-rila Marica.

»Bog ve, če se bo kmalu vrnil,« je vzdihnil Jože. Zlele je čim prej govoriti z bratom, da bi zvedel kaj o Anici. Ali naj vpraša mater, očeta? O svoji ljubezni do Anice ni nikoli go-vo-ril s starši niti jim pisal. Ali vedo resnico? Po bratovem pismu bi sklepal, da vedo — če ne vse, pa vsaj nekaj.

»Vam je Ivan kaj povedal, ko mi je pisal zadnje pismo?« je vprašal Jože počasi in pre-vidno.

»Misliš glede Anice?« je oče pretrgal mučno napetost.

»Da, glede Anice,« je pritr-dil Jože in nestrpno ter sramežljivo obenem opazoval očeta. Ker ta ni takoj odgovoril, je pogledal še mater. Nestrpnost mu je pre-gnala vso sramežljivost, ko se mu je zdelo, da se ta trenutek odloča njegova usoda.

»Jože, rajši ne misli na Ani-co,« je končno spregovorila mati utrujeno.

»Kaj?! Kaj se je zgodilo? Po-vejte!« je silil Jože nestrpno. Pred očmi so mu zaplesale vse podobe iz sanj.

»Ne bodi no taka vihra!« se je oglasil oče. Njegov glas ni bil zaskrbljen, prej bi bil sko-raj šaljiv. »Saj ni nič hudega. Mati le meni, da si lahko dobiš

drugo nevesto. Če pa želiš Ani-co, pa poskusi, ko si že doma.«

»Se še ni poročila?« ga je pre-kinil sin.

»Kdo pa ti je rekel, da se je?«

»Nihače, le vprašam,« je rekel Jože v zadregi in pordel v obraz.

»Doselej se še ni poročila.

Kaže pa, da jo nameravajo v kratkem poročiti,« je razlagal oče. »Ne vem, kako bo sedaj, ko si se ti vrnil, Cukov Martin se ne bo dal kar tako ugnati, in Sršeno bo tak zet gotovo bolj ugaljal kot ti...«

»Le pusti Anico, Jože,« ga je prosila mati. »Saj moraš sam razumeti, da ta ni zate. Kje se bo Sršen zadovoljil s takim ze-tem, kot si ti! Kaj si ti v pri-meri s Cukom, ki ima gotovo denarja, da se tebi niti ne sanja.«

Materine besede so Jožeta hudo prizadele. Ugotovitev, da ima bogatega tekmeča in da ga celo lastna mati odvrča, ga je razjezila, da ji je, čeprav ne-hote, zabrusil:

»Zakaj pa sem potem pravza-prav prišel domov?«

Kratek in mučen molk. Nihače mu ni vedel niti ena odgovo-riti. Kaj mu naj sploh reče, da ga ne bi še bolj razburil? In ali ga sme sploh ozmerjati za-radi tega? Krvavo da to je žu-tila mati, brat pa je čutil oče, zakaj sta Ivanu sploh dovolila,